

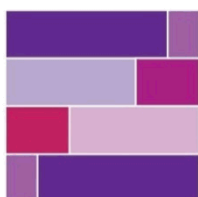
ЗАПОБІГАННЯ ТА БОРОТЬБА З НАСИЛЬСТВОМ ЩОДО ЖІНОК ТА ДОМАШНІМ НАСИЛЬСТВОМ В УКРАЇНІ

- Проект фінансується за підтримки Уряду Швеції
та впроваджується Офісом Ради Європи в Україні -

Анкета

стосовно законодавчих та інших заходів
реалізації положень Конвенції Ради Європи
про запобігання насильству щодо жінок і
домашньому насильству та боротьбу
з цими явищами
(Стамбульська конвенція)

Прийнято Групою експертів з дій проти насильства
щодо жінок і домашнього насильства
(GREVIO) 11 березня 2016 року
GREVIO/Inf(2016)1

<http://www.coe.int/web/stop-violence-against-women-ukraine>

ВІЛЬНІ ВІД СТРАХУ
ВІЛЬНІ ВІД
НАСИЛЛЯ

SAFE FROM FEAR
SAFE FROM
VIOLENCE

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Зміст

I. Вступ.....	4
II. Комплексна політика та збір даних.....	5
III. Запобігання.....	8
IV. Захист і підтримка.....	10
V. Матеріальне право	12
VI. Розслідування, кримінальне переслідування, процесуальне право та захисні заходи	16
VII. Міграція та притулок.....	18
ДОДАТОК	
Таблиця 1. Початкова підготовка (освіта чи професійна підготовка)	20
Таблиця 2. Поточна підготовка	21

Секретаріат Конвенції Ради Європи про запобігання насильству щодо жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами (GREVIO і Комітет сторін), Рада Європи
F-67075 Страсбург Седекс Франція www.coe.int/conventionviolence

I. Вступ

Прохання до Сторін використовувати цю анкету як основу для підготовки своїх звітів про законодавчі й інші заходи реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству щодо жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами (далі – Конвенція), відповідно до пункту 1 статті 68. Усі наведені законоположення стосуються статей Конвенції, якщо не зазначено іншого. За додатковою інформацією щодо запитань автори звіту можуть звернутися до тексту [Конвенції](#) та [Пояснювальної доповіді](#) до неї.

Якщо не зазначено іншого, всі запити на одержання даних стосуються 2014 і 2015 років¹. Усі фінансові дані повинні бути подані в євро. Усі доступні адміністративні й судові дані, які містить ця анкета, слід розсортувати за статтю, віком і типом насильства, а також за відносинами між правопорушником і жертвою, географічним розміщенням та іншими необхідними ознаками, наприклад такими, як недієздатність.

A. Загальні принципи Конвенції

Сторонам рекомендовано під час підготовки своїх звітів урахувати загальні принципи, викладені у главі I Конвенції; принципи, які застосовуються до всіх предметних статей із глав II–VII.

- Суспільне та приватне життя без насильства – це *фундаментальне право всіх людей*, передусім жінок.
- Принцип *рівності жінок і чоловіків* необхідно втілити в конституції або інших відповідних законах та ефективно реалізовувати на практиці.
- *Дискримінації жінок* слід протидіяти, в тому числі шляхом застосування санкцій там, де це необхідно, крім того, закони й практики, які є дискримінаційними щодо жінок, повинні бути скасовані.
- Конвенцію необхідно застосовувати, *уникаючи дискримінації за будь-якою ознакою*, при цьому слід урахувати потенційну можливість і наслідки дискримінації.
- *Особливі заходи*, необхідні для попередження і захисту жінок від насильства на ґрунті статі, не вважаються дискримінацією.
- Сторони повинні врахувати *гендерний аспект* під час імплементації та оцінки впливу Конвенції та запровадити принципи, які б сприяли встановленню рівності жінок і чоловіків та розширенню прав жінок.

B. Сфера застосування Конвенції та ключові поняття

З огляду на сферу застосування Конвенції, визначену в пункті 1 статті 2 Конвенції, у звітах, які Сторони подають стосовно Конвенції, увагу потрібно приділити заходам проти всіх форм насильства щодо жінок, у тому числі домашнього насильства, об'єктами якого частіше стають жінки. Термін «*насильство щодо жінок*» в анкеті стосується всіх форм насильства щодо жінок, які є кримінально караними (або, у відповідних випадках, за вчинення яких застосовують санкції іншого типу), згідно із главою V Конвенції, а саме: *психологічне насильство, переслідування², фізичне насильство, сексуальне насильство, зокрема зґвалтування, примусовий шлюб, каліцтво жіночих геніталій, примусовий аборт, примусова стерилізація та сексуальне домагання*. Він також стосується *домашнього насильства щодо жінок*, яке визначено як фізичне, сексуальне, психологічне чи економічне насильство, що стається в сім'ї, вдома або між колишнім чи законним подружжям, партнерами, незалежно від того, чи проживають (проживали) правопорушник і жертва спільно. Нагадуємо, що відповідно до мети Конвенції термін

¹ Запити на одержання даних та інформації завжди будуть стосуватися двох повних календарних років до проведення анкетування.

² Мається на увазі переслідування, за якого відбуваються небажані контакти «через усі доступні засоби зв'язку, у тому числі за допомогою сучасних засобів комунікації та інформаційно-комунікаційних технологій» (Пояснювальна доповідь, пункт 182).

«жінки» поширюється на дівчат віком до 18 років.

Згідно з пунктом 2 статті 2, Сторони зобов'язані приділяти особливу увагу жінкам, що постраждали від домашнього насильства, і застосовувати положення Конвенції до всіх жертв домашнього насильства.

Сторони також зобов'язані надавати інформацію про заходи, які вживаються з метою гарантування дотримання положень Конвенції у ситуаціях збройних конфліктів (пункт 3 статті 2).

С. Зобов'язання та належна увага з боку держави

Під час підготовки звіту на основі цієї анкети Сторони повинні приділити особливу увагу своїм зобов'язанням *утримуватися від вчинення будь-яких актів насильства*, визначених у Конвенції, та гарантувати, що поведінка всіх, хто діє від їхнього імені, відповідає цьому зобов'язанню згідно з пунктом 1 статті 5. У зв'язку з цим слід згадати, що за міжнародним правом у сфері прав людини держава має як негативні, так і позитивні обов'язки: державні службовці повинні поважати закон, утримуватися від вчинення неправомірних дій і захищати окремих осіб від вчинення таких дій недержавними суб'єктами³.

Звіти Сторін повинні містити всю необхідну інформацію про заходи щодо забезпечення *належного спостереження* за недопущенням, розслідуванням правопорушень, покаранням та компенсацією⁴ за будь-яке насильство, про яке йдеться в Конвенції та яке чинять недержавні суб'єкти⁵, відповідно до пункту 2 статті 5. Сторони повинні реагувати на всі форми насильства, визначені в Конвенції, у такий спосіб, який дасть змогу відповідним органам влади діяти згідно з цим зобов'язанням. Невиконання цієї вимоги покладає відповідальність на державу за дії, які в іншому разі покладаються виключно на недержавного суб'єкта.

D. Органи, установи, інститути й організації, які беруть участь у підготовці звіту, що подається Стороною відповідно до пункту 1 статті 68

Будь ласка, зазначте, який офіційний орган відповідає за координування збору інформації через анкетування та за підготовку звіту.

Також, будь ласка, зазначте:

- a. які державні органи зробили свій внесок у підготовку звіту (в тому числі регіонального / місцевого рівнів);
- b. які інші органи, установи чи організації було залучено для надання консультацій під час підготовки звіту (національні установи із захисту прав людини, неурядові організації (НУО) та інші представники громадянського суспільства тощо).

³ Європейський суд з прав людини (ЄСПЛ) встановив, що позитивне зобов'язання захищати право на життя (стаття 2 Європейської конвенції з прав людини) вимагає від органів державної влади приділяти належну увагу, зокрема шляхом вжиття превентивних оперативних заходів щодо захисту особи, чиє життя перебуває під загрозою (Пояснювальна доповідь, пункт 58).

⁴ Термін «правовий захист» може охоплювати різні форми правового захисту, передбачені міжнародним правом у сфері прав людини, а саме відшкодування збитків, компенсацію, реабілітацію, задоволення вимог і гарантію недопущення повторення таких актів (Пояснювальна записка, пункт 60).

⁵ Термін «недержавний суб'єкт» стосується приватних осіб, це поняття вже використовувалося у пункті II [Рекомендації Rec\(2002\)5](#) Комітету міністрів Ради Європи щодо захисту жінок від насильства (Пояснювальна доповідь, пункт 60).

II. Комплексна політика та збір даних

(Глава II Конвенції, статті 7–11)

Будь ласка, надайте інформацію про прийняття повної та узгодженої політики стосовно насильства щодо жінок, фінансових ресурсів, виділених на її здійснення, та підтримки роботи НУО й інших представників громадянського суспільства, зокрема жіночих організацій, встановлення ефективного співробітництва з цими організаціями, а також збору даних.

- A.** Будь ласка, опишіть докладно стратегії / плани дій та інші відповідні заходи органів влади, скеровані для подолання насильства щодо жінок, відповідно до статті 7. Зокрема, зазначте:
1. проти яких форм насильства вживаються заходи;
 2. які встановлені для цього часові межі;
 3. як ця політика ґрунтується на правах людини стосовно постраждалих;
 4. як ця політика координується задля надання ефективної цілісної та вичерпної відповіді;
 5. заходи, які вживаються для її здійснення на регіональному / місцевому рівні;
 6. який прогрес в її здійсненні.
- B.** Будь ласка, надайте відомості щодо фінансових ресурсів, виділених на здійснення згаданої вище політики, відповідно до статті 8, із зазначенням джерел фінансування (обсягу виділених коштів та їхнього відсотку від загального річного державного бюджету; обсягу виділених коштів та їхнього відсотку від регіональних бюджетів; коштів із інших джерел).
- C.** 1. Як визнається, заохочується та підтримується діяльність НУО та інших представників громадянського суспільства, зокрема жіночих організацій, відповідно до статей 8 і 9?⁶
2. Які заходи вживаються задля забезпечення ефективної співпраці з цими організаціями на національному та регіональному / місцевому рівнях?
- D.** Будь ласка, надайте детальну інформацію про **орган / органи, створені або уповноважені відповідно до статті 10.**
1. Чи створені або уповноважені владою один або більше офіційних органів⁷ координувати і проводити політику та заходи, націлені на попередження і подолання всіх форм насильства, що визначені в Конвенції?
Якщо так, будь ласка, зазначте для кожного органу:
 - a. назву;
 - b. адміністративний статус;
 - c. повноваження й компетенції;
 - d. склад (зокрема, уточніть, чи є в його складі НУО, чия діяльність скерована на боротьбу з насильством щодо жінок);
 - e. річний бюджет;
 - f. людські ресурси (а саме кількість працівників, їхня загальна професійна підготовка та будь-яка навчальна підготовка з питань Конвенції); а також

⁶ Підтримка НУО та інших представників громадянського суспільства означає виділення необхідних фінансових ресурсів на їхню діяльність і її визнання «шляхом, наприклад, використання їхнього досвіду та залучення їх як партнерів до міжвідомчої співпраці або реалізації комплексної державної політики, що передбачено у статті 7» (Пояснювальна доповідь, пункти 66 і 69).

⁷ Термін «офіційний орган» означає будь-яку державну структуру або установу (Пояснювальна доповідь, пункт 70).

g. основні результати, отримані з моменту створення.

2. Чи створені або уповноважені владою один або більше окремих органів контролювати та проводити оцінювання політики й заходів, що націлені на попередження і подолання всіх форм насильства, визначених у Конвенції?

Якщо так, будь ласка, зазначте для кожного органу:

- a. назву;
- b. адміністративний статус;
- c. повноваження й компетенції;
- d. склад (зокрема, уточніть, чи є в його складі НУО, чия діяльність скерована на боротьбу з насильством щодо жінок);
- e. річний бюджет;
- f. людські ресурси (а саме кількість працівників, їхня загальна професійна підготовка та будь-яка навчальна підготовка з питань Конвенції); а також
- g. основні результати, одержані з моменту створення.

E. 1. Будь ласка, перелічіть організації⁸, що збирають відповідні дані, і тип даних, які збирає кожна з них.

2. Будь ласка, вкажіть для кожного типу даних, чи розсортовано дані за статтю, віком і видом насильства, а також за відносинами між правопорушником і жертвою, географічним розміщенням та іншими відповідними ознаками, наприклад такими, як недієздатність.

3. Як ці дані порівнюються та оголошуються на національному рівні?

F. Будь ласка, надайте інформацію щодо будь-якого дослідження, якому уряд надав підтримку відповідно до пункту 1b статті 11, у 2011–2015 рр.

G. Будь-ласка, надайте інформацію про **опитування населення** стосовно насильства щодо жінок відповідно до пункту 2 статті 11.

За кожним опитуванням зазначте:

1. форму насильства, про яку йшлося в опитуванні;
2. географічне охоплення опитування (державне, регіональне, місцеве);
3. основні результати опитування;
4. чи були оголошені результати (із зазначенням джерел).

⁸ Будь ласка, повідомте, чи дані збирають лише органи, що фінансуються за рахунок держави, які у країні займаються підтримкою жертв і попередженням насильства. Якщо так, поясніть, які дані збирають, наприклад:

- a. правоохоронні органи / служби кримінального чи громадянського правосуддя (у тому числі поліція, прокуратури, суди, пенітенціарні служби або служби пробації);
- b. служби охорони здоров'я (зокрема, лікарі, служби невідкладної медичної допомоги, лікарні); соціальні служби, служби соціального забезпечення і спеціалізовані служби для постраждалих (державні та НУО), а також інші офіційні органи, уповноважені переважно на збір даних, наприклад статистичний орган / статистичне бюро.

III. Недопущення

(Глава III Конвенції, статті 12–17)

У контексті загальних зобов'язань стосовно недопущення, відповідно до пунктів 1–6 статті 12, будь ласка, надайте перелік вжитих превентивних заходів, зокрема для спричинення змін у соціальних і культурних моделях поведінки жінок та чоловіків з метою викорінення упереджень, звичаїв, традицій та інших практик, які ґрунтуються на ідеї неповноцінності жінок або на стереотипних ролях жінок та чоловіків. Такі превентивні заходи повинні спрямовуватися на особливі потреби осіб, які стали вразливими через особливі обставини; ґрунтуватися такі заходи повинні на правах людини щодо всіх жертв. Вони також повинні заохочувати всіх членів суспільства, особливо чоловіків і хлопців, активно сприяти запобіганню всім формам насильства, а також допомагати реалізації програм і заходів щодо розширення прав жінок. Будь ласка, також зазначте, яких заходів було вжито проти виправдання будь-яких актів насильства культурою, звичаями, релігією, традицією або в ім'я честі.

Зауважте, що викладені вище принципи застосовуються до всіх превентивних заходів, яких було вжито відповідно до зобов'язань, передбачених у главі III.

- A.** Які **кампанії та програми** проти будь-яких форм насильства, про які йдеться в Конвенції, підтримували або проводили органи влади відповідно до пункту 1 статті 13?
- B.** Яких кроків вжили органи влади для включення **навчального матеріалу**⁹ у формальні навчальні плани на всіх рівнях навчання і/або неформальне навчання, як того вимагає пункт 1 статті 14?
- C.** Будь ласка, зазначте (у таблиці 1 додатка) категорії спеціалістів, які пройшли **початкову підготовку** (професійну підготовку чи здобули освіту) відповідно до статті 15¹⁰. Додаткова інформація, яку ви вважаєте доречною в цьому контексті, може бути подана у вигляді приміток.
- D.** Будь ласка, зазначте (у таблиці 2 додатка) кількість спеціалістів, які щороку проходять **поточну підготовку** з питань протидії насильству щодо жінок. Додаткова інформація, яку ви вважаєте доречною в цьому контексті, може бути подана у вигляді приміток.
- E.** Будь ласка, надайте відомості щодо заходів, яких було вжито відповідно до пункту 1 статті 16 з метою реалізації або підтримки програм для осіб, які чинили акти домашнього насильства. Зокрема, надайте таку інформацію:
1. Загальна кількість програм, їхнє географічне охоплення, установа / організація / орган (пенітенціарна служба, служба пробації, НУО, інші), які їх реалізують, їхній обов'язковий або добровільний характер, а також щорічна кількість зареєстрованих місць і правопорушників.
 2. Заходи, яких вживають у межах цих програм задля гарантування безпеки жінок і захисту їхніх прав людини, мають першочергове значення і реалізуються за тісної співпраці зі спеціалізованими службами підтримки постраждалих жінок.

⁹ Термін «навчальний матеріал» стосується матеріалу з таких питань, як рівність жінок та чоловіків, нестереотипні гендерні ролі, взаємоповага, вирішення конфліктів у міжособистісних стосунках без насильства, насильство щодо жінок через стать та право на особисту недоторканість.

¹⁰ Сюди належить підготовка з питань запобігання і виявлення насильства щодо жінок, межі втручання, рівності жінок та чоловіків, потреб і прав жертв, недопущення вторинної віктимізації, міжвідомчої співпраці.

3. Як тлумачення насильства щодо жінок за гендерним аспектом було подано в цих програмах.
 4. Джерела фінансування та щорічна кількість цих програм.
 5. Заходи, яких вживають задля оцінки їхнього впливу.
- F.** Будь ласка, надайте відомості щодо заходів, яких було вжито відповідно до пункту 2 статті 16 з метою реалізації або підтримки програм для осіб, які вчинили статеві злочини. Зокрема, надайте таку інформацію:
1. Загальна кількість програм, їхнє географічне охоплення, установа / організація / орган (пенітенціарна служба, служба пробації, НУО, інші), які їх реалізують, їхній обов'язковий або добровільний характер, а також щорічна кількість зареєстрованих місць і правопорушників.
 2. Заходи, яких вживають у межах цих програм задля гарантування безпеки жінок і захисту їхніх прав людини, мають першочергове значення і реалізуються за тісної співпраці зі спеціалізованими службами підтримки постраждалих жінок.
 3. Як тлумачення насильства щодо жінок за гендерним аспектом було подано в цих програмах.
 4. Джерела фінансування та щорічна кількість цих програм.
 5. Заходи, яких вживають задля оцінки їхнього впливу.
- G.** Яких заходів було вжито відповідно до пункту 1 статті 17 для заохочення приватного сектору, сектору інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) і ЗМІ, а також соціальних мереж взяти участі в розробці та реалізації політики?
- H.** Будь ласка, зазначте, які стандарти самоуправління, такі як кодекси поведінки для сектору ІКТ і ЗМІ, в тому числі соціальних мереж, наявні у сфері протидії насильству щодо жінок і/або гендерної рівності (наприклад, утримуватися від шкідливої гендерної стереотипізації та поширення принизливих зображень жінок і образів, пов'язаних із насильством і сексом).
- I.** Яких заходів було вжито для спонукання скласти правила або інструкції, наприклад, щодо того, як реагувати на сексуальне домагання на робочому місці або як підвищити обізнаність працівників відділу кадрів стосовно проблем насильства щодо жінок, у тому числі домашнього насильства?
- J.** Будь ласка, перелічіть інші заходи, яких було вжито або заплановано з метою недопущення насильству щодо жінок.

IV. Захист і підтримка

(Глава IV Конвенції, статті 18–28)

Будь ласка, надайте загальну інформацію щодо заходів, які вживаються з метою забезпечення належних захисту й підтримки жінкам-жертвам і дітям-свідкам будь-яких форм насильства, які підпадають під дію Конвенції, відповідно до пунктів 1 і 2 статті 18. Сюди належать заходи із забезпечення міжвідомчої співпраці та ефективність скерувань до загальних і спеціальних служб підтримки. Ураховуйте загальні принципи, викладені у пункті 3 статті 18, які слід застосовувати до всіх заходів, що вживаються під час імплементації глави IV Конвенції. Існує потреба у тлумаченні насильства щодо жінок за гендерним аспектом, зосередженні уваги на правах людини і безпеці жертв та комплексному підході до служб захисту й підтримки. Усі заходи із захисту та підтримки необхідно також націлити на уникнення вторинної віктимізації, на конкретні потреби вразливих осіб, зокрема потерпілих дітей. Їхньою метою повинно бути розширення прав і економічна незалежність жінок-жертв. Крім того, загальні й спеціалізовані служби підтримки повинні надавати свої послуги незалежно від бажання жертви висувати звинувачення або свідчити проти правопорушника.

- A.** Будь ласка, надайте відомості щодо заходів із забезпечення жінок, які постраждали від будь-якої форми насильства, що підпадає під дію Конвенції, **інформацією про доступних до служб підтримки і правових засобів**, відповідно до статті 19. Ця інформація повинна бути повною¹¹; своєчасною¹² та зрозумілою для них мовою¹³.
- B.** 1. Будь ласка, дайте короткий опис заходів, яких було вжито задля гарантування того, що нижченаведені загальні служби підтримки¹⁴ (про які йдеться у пункті 1 статті 20) систематично розглядають ситуації потерпілих жінок, вживають заходів і здійснюють втручання для гарантування їхньої безпеки, а також мають можливості для задоволення їхніх конкретних потреб і направлення їх до відповідних спеціалізованих служб:
- a. служби фінансової підтримки;
 - b. служби надання житла;
 - c. служби юридичного консультування;
 - d. служби психологічної підтримки;
 - e. освітні та навчальні служби;
 - f. служби зайнятості;
 - g. будь-які інші відповідні служби.
2. Будь ласка, надайте інформацію щодо заходів, які було вжито відповідно до пункту 2 статті 20 задля гарантування того, що потерпілим жінкам достатньою мірою доступні послуги служб охорони здоров'я та соціальних служб. Також надайте відомості про правила або робочі інструкції для працівників, які здійснюють підтримку потерпілих жінок та їх направлення до допоміжних відповідних служб.

¹¹ «Достатня» інформація – це інформація, яка повністю задовольняє потребу жертви в інформації. Це може бути, окрім назви організації з надання підтримки, її контактні дані, години роботи та інформація про конкретні послуги, які вона пропонує (Пояснювальна доповідь, пункт 124).

¹² «Своєчасна інформація» означає, що інформація надається тоді, коли «вона потрібна потерпілим» (Пояснювальна доповідь, пункт 124).

¹³ Цей обов'язок обмежується мовами, які найбільш поширені у країні-Стороні (Пояснювальна доповідь, пункт 124).

¹⁴ «Загальні служби підтримки» – це «допомога, яку надають державні органи, зокрема соціальні служби, служби охорони здоров'я та служби зайнятості, що пропонують довгострокову допомогу і розраховані не лише для жертв, а на суспільство загалом» (Пояснювальна доповідь, пункт 125).

3. Будь ласка, надайте інформацію про щорічну кількість потерпілих жінок, які одержують підтримку служб охорони здоров'я та соціальних служб.

C. Яких заходів було вжито для забезпечення жертв інформацією про доступ до індивідуальних і **колективних механізмів подання скарг** (у тому числі до правового консультування), які пропонуються на регіональному чи міжнародному рівні (стаття 21)¹⁵?

D. Будь ласка, перелічіть заходи, яких було вжито відповідно до статей 22, 23 і 25, з метою надання чи врегулювання **послуг спеціалістів служб підтримки жінок**¹⁶ для всіх жінок-жертв та їхніх дітей.

Для кожної категорії служб (притулок для жінок, центр підтримки після зґвалтування чи сексуального насильства, центр консультування жінок тощо), будь ласка, дайте таку інформацію за окремими притулками для жінок / центрами підтримки після зґвалтування чи сексуального насильства / центрами консультування жінок / іншими службами:

1. Їхня кількість і географічне охоплення (із зазначенням кількості місць у притулках для жінок¹⁷).
2. Кількість працівників, які отримують зарплатню.
3. Години, коли можна до них звернутися (цілодобово або інший розклад).
4. Критерії для визнання служби як спеціалізованої служби для жінок, а також стандарти втручання, робочі та будь-які інструкції, в яких насильство щодо жінок розглянуто за гендерним аспектом і зосереджено увагу на безпеці жертв.
5. Різні групи жертв, для яких вони доступні (наприклад, лише жінки, діти, жінки-мігранти, жінки з обмеженими можливостями, інші);
6. Кількість жінок, які щороку звертаються за допомогою до таких служб. Будь ласка, зазначте конкретну кількість жінок, які попросили про місце у притулках для жінок і які його одержали разом із їхніми дітьми.
7. Фінансування служб (джерело, періоди фінансування і правова база).
8. Хто ними керує (наприклад, жіночі НУО, інші НУО, релігійні організації, місцеве самоврядування).
9. Чи послуги безкоштовні для всіх жінок (тобто незалежно від їхнього доходу).
10. Скоординованість спеціалізованих та загальних служб підтримки.

E. Будь ласка, надайте інформацію про заходи створення **телефонних ліній** допомоги для надання консультацій абонентам стосовно всіх форм насильства, які належать до сфери застосування Конвенції, відповідно до статті 24.

У цьому контексті, будь ласка, зазначте:

1. чи діють вони на всій території держави;
2. чи є вони безкоштовними;
3. чи діють вони цілодобово;
4. як забезпечується конфіденційність і анонімність;
5. чи пройшли особи, які відповідають на дзвінки, підготовку з питань боротьби з усіма формами насильства щодо жінок;
6. щорічну кількість дзвінків із проханням про допомогу потерпілим жінкам.

¹⁵ Індивідуальні скарги можуть бути адресовані, наприклад, до ЄСПЛ або Комітету Організації Об'єднаних Націй з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок (Комітет CEDAW), у той час як колективні скарги можуть бути адресовані до Європейського комітету із соціальних прав Ради Європи.

¹⁶ Спеціалізовані служби підтримки – це служби, які займаються підтримкою потерпілих від різних форм насильства щодо жінок і в яких працюють «підготовані та досвідчені спеціалісти з поглибленими знаннями про проблеми, пов'язані із насильством за ознакою статі». До них, зокрема, належать консультаційні центри, притулки, центри підтримки після зґвалтування чи сексуального насильства.

¹⁷ Заключний звіт про діяльність Групи експертів Ради Європи з дій проти насильства щодо жінок, у тому числі домашнього насильства (EG-TFV (2008)6) містить рекомендацію забезпечити доступність безпечного проживання у спеціалізованих притулках для жінок у кожному регіоні із співвідношенням – місце для однієї сім'ї на 10 000 осіб населення.

- F.** Будь ласка, повідомте про заходи в межах надання вищезазначених загальних і спеціалізованих послуг з підтримки жертв про захист прав і задоволення потреб **дітей-свідків** усіх форм насильства щодо жінок, про що йдеться у статті 26, включно з відповідним віку консультуванням.
- G.** Будь ласка, зазначте будь-які **інші заходи**, в тому числі заходи, вжиті з метою повідомлення відповідно до статей 27 і 28, яких було вжито або заплановано для забезпечення захисту і підтримки жінок, які стали жертвами насильства.

V. Матеріальне право

(Глава V Конвенції, статті 29–48)

Будь ласка, надайте інформацію про нормативно-правову базу у сфері протидії насильству щодо жінок із особливим наголосом на криміналізації актів насильства щодо жінок, неприйняттю виправдання таких актів (зокрема, злочинів, які були вчинені «в ім'я честі»), про санкції та заходи, вжиті з метою надання жінкам-жертвам відповідних засобів цивільно-правового захисту і гарантування їм права вимагати компенсації, а також на заборону обов'язкових альтернативних процесів вирішення суперечок.

- A. 1.** Будь ласка, зазначте відповідну нормативно-правову базу (зокрема, про кримінальне право, цивільне право, адміністративне право), яка надає чинності положенням Конвенції, в тому числі вжиті заходи задля уникнення прогалин в законодавстві.
2. Чи має національне законодавство закони, які стосуються насильства щодо жінок?
3. Будь ласка, в додатку викладіть витяги або короткі описи правових текстів, зокрема законів, які стосуються насильства щодо жінок. Ці тексти слід надати однією з офіційних мов Ради Європи (англійською або французькою), а також мовою оригіналу, де це необхідно.
- B.** Яким чином **відповідним фахівцям було надано керівні вказівки щодо того, як впроваджувати вищезазначену нормативно-правову базу** (наприклад, шляхом створення робочих інструкцій для працівників поліції та інших правоохоронних органів, інструкцій для прокурорів, створення спеціальних підрозділів)?
- C.** Будь ласка, опишіть детально процедури, доступні жінкам-жертвам, для забезпечення їх **засобами цивільно-правового захисту**:
1. **від правопорушників** (пункт 1 статті 29)¹⁸;
 2. якщо необхідно, **від органів державної влади**, які не виконали свого обов'язку вжити необхідних запобіжних або захисних заходів у межах своїх повноважень (пункт 2 статті 29).

Будь ласка, надайте будь-які дані за роками й формами насильства стосовно:

- a. кількості засобів цивільно-правового захисту від правопорушників;
- b. кількості засобів цивільно-правового захисту від дій органів державної влади;
- c. кількості засобів цивільно-правового захисту, наданих відповідно до категорій a. і b.

¹⁸ До засобів цивільно-правового захисту від правопорушника належить наказ припинити конкретну поведінку чи утримуватися від неї в майбутньому або змусити особу вдатися до конкретних кроків (судові приписи) (Пояснювальна доповідь, пункт 157).

D. Будь ласка, зазначте процедури, щоб потерпілі жінки могли отримати:

1. **компенсацію від осіб**, які вчинили будь-яке з правопорушень, відповідно до Конвенції (пункт 1 статті 30);
2. належну **державну компенсацію**, якщо наслідком такого правопорушення є тяжкі тілесні ушкодження або порушення здоров'я (пункт 2 статті 30).

Будь ласка, надайте дані за роками й формами насильства про:

1. кількість потерпілих жінок, які вимагали компенсації від правопорушників;
2. кількість потерпілих жінок, які отримали таку компенсацію, із зазначенням часу, даного злочинцям на виплату компенсації;
3. кількість заявок на отримання державної компенсації;
4. кількість потерпілих жінок, яким було виплачено державну компенсацію, із зазначенням часу виплати та суми такої компенсації.

E. Будь ласка, докладно опишіть процедури забезпечення того, що:

1. випадки насильства щодо жінок ураховані під час **визначення опіки і прав на відвідування дітей** (пункт 1 статті 31) як такі, що мають переважне значення;
2. жінкам-жертвам і їхнім дітям надалі нічого не загрожує під час **здійснення будь-яких прав на відвідування або опіку** (пункт 2 статті 31).

Будь ласка, наведіть приклади імплементації цих процедур.

F. Будь ласка, зазначте, як національне законодавство криміналізує такі форми насильства:

1. **психологічне насильство**, визначене у статті 33;
2. **переслідування**, визначене у статті 34¹⁹;
3. **фізичне насильство**, визначене у статті 35²⁰;
4. **сексуальне насильство, у тому числі зґвалтування**, визначене в пункті 1 статті 36, із урахуванням тлумачення згоди відповідно до пункту 2 статті 36.

Будь ласка, також зазначте, як національне законодавство криміналізує акти сексуального насильства, у тому числі зґвалтування, вчинені щодо колишніх або законних чоловіка чи дружини або партнера (пункт 3 статті 36).

Будь ласка, вкажіть, яким є вік сексуальної згоди відповідно до національного законодавства;

5. **примусовий шлюб**, визначений у статті 37;
6. **каліцтво жіночих геніталій**, визначене в статті 38;
7. **примусовий аборт**, визначений у статті 39а;
8. **примусова стерилізація**, визначена у статті 39b.

¹⁹ Див. Пояснювальну доповідь, пункт 182.

²⁰ Див. Пояснювальну доповідь, пункт 188.

- G.** Які кримінальні або інші санкції передбачено в національному законодавстві у відповідь на **сексуальне домагання**, про яке йдеться у статті 40?
- H.** Яким чином національне законодавство відповідає на **пособництво або підбурювання** до психологічного насильства, переслідування, фізичного насильства, сексуального насильства (у тому числі зґвалтування), примусового шлюбу, вчинення каліцтва жіночих геніталій, примусового аборту і примусової стерилізації (пункт 1 статті 41)?
- I.** Яким чином національне законодавство відповідає на **замахи** на вчинення фізичного насильства, сексуального насильства (у тому числі зґвалтування), примусового шлюбу, каліцтва жіночих геніталій, примусового аборту і примусової стерилізації (стаття 41, пункт 2)?
- J.** Які передбачені національним законодавством гарантії, що у кримінальних провадженнях, розпочатих після вчинення будь-якого з актів насильства, які належать до сфери застосування Конвенції, **культура, звичаї, релігія, традиція або так звана «честь»** не можуть розглядатися як виправдання таких актів або як пом'якшувальні обставини (стаття 42)?
- K.** Будь ласка, зазначте, які передбачені національним законодавством гарантії, що відповідальність за правопорушення, визначені в Конвенції, настає незалежно від характеру **відносин між жертвою та правопорушником** (стаття 43).
- L.** Для кожної з форм насильства, які належать до сфери застосування Конвенції, будь ласка, зазначте:
1. **санкції**, що застосовуються, і не лише кримінальні, а також відповідні випадки, коли санкції передбачають позбавлення волі, що може стати підставою для екстрадиції (пункт 1 статті 45);
 2. відповідні додаткові **заходи**, які можуть бути вжиті до злочинців, такі як:
 - a. моніторинг або нагляд за засудженими;
 - b. позбавлення батьківських прав, якщо основні інтереси дитини, включаючи безпеку жінки-жертви, не може бути задоволено в будь-який інший спосіб (пункт 2 статті 45).
- M.** Які передбачені національним законодавством гарантії, що обставини, згадані у статті 46, якщо вони вже не належать до складових правопорушень, можуть розглядатись як **обтяжуючі обставини**?
- N.** 1. Як національне законодавство – кримінальне та цивільне – забороняє **обов'язкові альтернативні вирішення спорів**, у тому числі посередництво та примирення, стосовно всіх форм насильства, які належать до сфери застосування Конвенції (стаття 48)?
2. Будь ласка, зазначте, які передбачені національним законодавством гарантії, що такі процеси в інший спосіб не застосовуються до жінок, що стали жертвами домашнього насильства, наприклад у межах проваджень з приводу роздільного проживання або розлучення.
- O.** Будь ласка, надайте за роками такі **адміністративні та судові дані**:
1. стосовно випадків, які призвели до смерті жінки:
 - a. кількість таких випадків;
 - b. кількість випадків, в яких органам влади попередньо було відомо про вчинення насильства щодо жінки;
 - c. кількість засуджених правопорушників у цих справах;

-
- d. кількість і вид санкцій і додаткових заходів, ужитих внаслідок кримінальних проваджень (у тому числі позбавлення волі), із зазначенням, у разі необхідності, призупинення їхнього виконання й середньої тривалості;
2. стосовно актів насильства щодо жінок, які прирівнюються до замаху на вбивство:
 - a. кількість таких випадків;
 - b. кількість випадків, в яких органам влади попередньо було відомо про вчинення насильства щодо жінки;
 - c. кількість засуджених правопорушників у цих справах;
 - d. кількість і вид санкцій і додаткових заходів, ужитих внаслідок кримінальних проваджень (у тому числі позбавлення волі), із зазначенням, у разі необхідності, призупинення їхнього виконання й середньої тривалості;
 3. стосовно всіх інших випадків насильства щодо жінок:
 - a. кількість скарг жертв і кількість повідомлень третіх осіб до правоохоронних органів / органів кримінальної юстиції;
 - b. кількість кримінальних проваджень і/або будь-яких інших судових процесів, ініційованих у результаті;
 - c. кількість засуджених правопорушників;
 - d. кількість накладених кримінальних та інших санкцій із зазначенням виду санкцій (таких як штраф, призначена через суд участь у програмах для правопорушників, обмеження свободи, позбавлення волі) і, в разі необхідності, призупинення їх виконання і середня тривалість;
 - e. кількість ужитих додаткових заходів із зазначенням виду вжитих заходів (наприклад, моніторинг або нагляд за злочинцем, позбавлення батьківських прав);
 - f. кількість правопорушників, щодо яких вжито додаткових заходів, згаданих у пункті 2 статті 45.

Будь ласка, переконайтесь, що вищезгадані дані розсортовані за критеріями, поданими раніше (див. Вступ).

4. кількість випадків, які призвели до загибелі дітей жінок-жертв.

P. Будь ласка, надайте інформацію про будь-які **інші заходи**, вжиті або заплановані щодо матеріального права, разом із будь-якими доступними даними про звернення до таких заходів.

VI. Розслідування, кримінальне переслідування, процесуальне право та захисні заходи (Глава VI Конвенції, статті 49–58)

Будь ласка, надайте інформацію стосовно заходів, ужитих відповідно до принципів, викладених у статті 49 Конвенції, з метою гарантування того, що:

- i) розслідування та судові провадження виконуються без неналежних затримок і з урахуванням прав жінок-жертв на всіх етапах кримінальних проваджень;
- ii) акти насильства щодо жінок ефективно розслідуються і переслідуються.

У зв'язку з цим відповідні органи влади повинні бути здатними негайно та належним чином реагувати на всі форми насильства, які належать до сфери застосування Конвенції, видавати нагальні заборонювальні приписи чи обмежувальні або захисні приписи і вживати заходів захисту під час розслідувань і кримінальних проваджень. Неурядові організації або організації громадянського суспільства повинні мати змогу надавати допомогу і/або підтримку жінкам-жертвам під час правових проваджень (зокрема, як треті сторони), крім того, слід вжити відповідних заходів для підвищення доступності правосуддя для жінок-жертв.

- A.** 1. Будь ласка, надайте інформацію про заходи **негайного і належного реагування** на всі форми насильства, які належать до сфери застосування Конвенції, з боку правоохоронних органів для надання належного та невідкладного захисту жінкам-жертвам (стаття 50).
2. Будь ласка, надайте будь-які доступні адміністративні дані (див. Вступ) про кількість втручань, які здійснюються щороку правоохоронними органами стосовно насильства щодо жінок.
- B.** Які процедури були прийняті для забезпечення того, що **оцінювання** летального ризику, серйозності ситуації та ризику повторення насильства здійснюється всіма відповідними органами і належним чином ураховується на всіх етапах розслідування та застосування захисних заходів (стаття 51)?
- C.** 1. Будь ласка, зазначте, яким органам влади надано повноваження видавати нагальні заборонювальні приписи, якщо жінка-жертва (або особа під загрозою) домашнього насильства перебуває в ситуації безпосередньої небезпеки, як це зазначено у статті 52 (тобто такі, що приписують правопорушнику негайно звільнити місце проживання жінки-жертви і/або забороняють правопорушнику заходити до місця проживання або контактувати з цією жінкою).
2. Будь ласка, зазначте:
- a. час, необхідний для видання нагального заборонювального припису;
 - b. максимальний строк дії нагального заборонювального припису;
 - c. чи може цей строк дії бути продовжено до видання захисного припису;
 - d. чи можна застосовувати всі нагальні заборонювальні приписи до всіх жінок, які стали жертвами домашнього насильства; якщо ні, то, будь ласка, зазначте винятки;
 - e. вид заходів, що здійснюються для приведення в дію нагальних заборонювальних приписів і гарантування безпеки жінці-жертві;
 - f. які санкції можуть бути накладені в разі порушення такого нагального заборонювального припису;
 - g. доступні підтримку і консультування жінкам, що потребують такого захисту.
3. Будь ласка, надайте адміністративні та судові дані за роками (див. Вступ) про:

- a. кількість нагальних заборонювальних приписів, виданих відповідними органами влади;
- b. кількість порушень таких приписів;
- c. кількість санкцій, накладених у відповідь на ці порушення.

D. Як виконуються **обмежувальні або захисні приписи, що стосуються** жінок-жертв усіх форм насильства, які належать до сфери застосування Конвенції (пункт 1 статті 53)?

Будь ласка, зазначте:

1. чинні процедури подання заяви на обмежувальний або захисний припис;
2. чи застосовуються обмежувальні або захисні приписи до всіх жертв насильства, які підпадають під дію Конвенції; якщо ні, будь ласка, зазначте всі винятки;
3. чи стягуються будь-які збори із заявника / жінки-жертви (із зазначенням їхнього розміру);
4. затримка між виданням такого припису та набуттям ним чинності;
5. максимальний строк дії обмежувальних або захисних приписів;
6. чи доступні такі приписи незалежно від судових процесів або на додаток до інших судових процесів;
7. чи можуть обмежувальні або захисні приписи бути застосовані в наступних судових процесах;
8. кримінальні та інші правові санкції, які можуть бути накладені (зокрема, позбавлення волі, штрафи тощо) в разі порушення;
9. доступні підтримку і консультування жінкам, які потребують такого захисту.

E. Будь ласка, надайте адміністративні та судові дані за роками (див. Вступ) про:

1. кількість обмежувальних або захисних приписів, виданих компетентними органами влади;
2. кількість порушень таких приписів;
3. кількість санкцій, накладених у відповідь на ці порушення.

F. 1. Як відповідно до національного законодавства відбувається відкриття **судових проваджень ex officio** (зокрема, для того, щоб не покладати тягар відкриття таких проваджень і забезпечення засудження на жінок-жертв) стосовно кожної з форм насильства, які належать до сфери застосування Конвенції (пункт 1 статті 55)?

- a. Будь ласка, зазначте, які органи влади мають повноваження відкривати такі провадження.
- b. Будь ласка, також зазначте для кожної з форм насильства, які належать до сфери застосування Конвенції, які положення закону, політики або керівні принципи визначають, коли судове переслідування відповідає або суперечить інтересам суспільства.

G. Яким чином національне законодавство забезпечує продовження **судових проваджень ex parte** (навіть якщо, наприклад, жінка-жертва відкликає свою заяву або скаргу) відповідно до пункту 1 статті 55?

H. 1. Як відповідно до національного законодавства **НУО або інші учасники громадянського суспільства та радники з питань протидії домашньому насильству** можуть надавати жертвам допомогу чи підтримку під час судових проваджень (пункт 2 статті 55)?

2. Будь ласка, зазначте умови для такої участі, а також їхній правовий статус під час цих проваджень.

I. 1. Які **заходи захисту** доступні під час розслідувань і судових проваджень (пункт 1 статті 56)?

2. Будь ласка, надайте детальну інформацію про всі заходи, згадані у пункті 1 статті 56, зокрема про:

- інформування жінок-жертв, принаймні у випадках, коли вони та їхні сім'ї можуть бути в небезпеці, коли правопорушник утік або його звільнено тимчасово або остаточно;
- забезпечення жінкам-жертвам можливості бути вислуханими, надавати докази та висловлювати свої думки, потреби й стурбованість (безпосередньо або через посередника), щоб вони були ураховані під час розгляду;
- надання жінкам-жертвам відповідних послуг підтримки для представлення та врахування належним чином їхніх прав та інтересів;
- забезпечення уникнення контакту між жінками-жертвами та правопорушниками у приміщеннях правоохоронних органів та суду, де це можливо.

3. Будь ласка, також зазначте, які спеціальні заходи доступні для забезпечення захисту дітей-жертв і дітей, що стали свідками насильства, які підпадають під дію Конвенції (пункт 2 статті 56).

J. Будь ласка, надайте детальну інформацію про доступність **безоплатної правової допомоги жінкам-жертвам**, як це передбачено у статті 57, у тому числі критерії прийнятності.

K. Будь ласка, надайте інформацію про **будь-які інші наявні заходи із розслідування, кримінального переслідування, процесуального права та захисту** стосовно насильства щодо жінок разом із будь-якими доступними даними про звернення до таких заходів.

VI. Міграція та притулок

(Глава VII Конвенції, статті 59–61)

Будь ласка, надайте інформацію про заходи, вжиті для захисту жінок-мігрантів, що є жертвами насильств, на яких поширюється дія Конвенції, і чий статус робить їх особливо вразливими.

Будь ласка, також надайте інформацію про заходи, вжиті з метою допомоги жінкам, які тікають від насильства за гендерною ознакою, у пошуках притулку.

A. 1. Будь ласка, зазначте, як органи влади гарантують, що жінка-мігрант, яка стала жертвою насильства, може одержати окремий дозвіл на проживання у таких випадках:

- a. у разі розірвання шлюбу або стосунків через особливо складні обставини, зокрема насильство, незалежно від тривалості шлюбу або стосунків (пункт 1 статті 59);
- b. у разі вислання чоловіка або партнера (який чинить насильство), від якого залежить її статус перебування (пункт 2 статті 59);
- c. якщо її перебування є необхідним у зв'язку з її особистою ситуацією (пункт 3а статті 59);

- d. якщо її перебування у країні необхідне для допомоги в розслідуванні або кримінальному провадженні (пункт 3b статті 59);
- e. якщо вона втратила свій статус перебування внаслідок примусового шлюбу, з метою якого вона була вивезена зі своєї країни проживання (пункт 4 статті 59).

2. Будь ласка, надайте дані щодо кількості жінок, які отримали право залишатися у країні на будь-якій із підстав, визначених у категоріях від A.1.a до A.1.e, і розсортуйте ці дані за типом наданого статусу проживання (постійний статус проживання, поновлюваний статус проживання, інший).

- B.** 1. Чи визнано у національному законодавстві **насильство щодо жінок за гендерною ознакою як форму переслідування, що є підставою для подання заяв на отримання притулку**, відповідно до пункту 1 статті 60²¹?
2. Як ви гарантуєте тлумачення форм переслідування за гендерною ознакою, що були викладені в статті 1, А (2) Конвенції 1951 року про статус біженців²²?
3. Будь ласка, надайте дані про кількість жінок-жертв або осіб, що перебувають під загрозою, яким було надано статус біженця за однією або кількома з підстав Конвенції, як про це йдеться у пункті 1 статті 60, порівняно із загальною кількістю жінок, які попросили притулку у вашій країні.
4. Будь ласка, надайте дані про кількість жінок-жертв або осіб, що перебувають під загрозою, які одержали додатковий/вторинний захист на таких підставах.
- C.** Будь ласка, перелічіть заходи, яких було вжито, щоб розробити:
- a. процедури прийому та створити служби підтримки для осіб, які шукають притулку, з урахуванням гендерного аспекту;
 - b. керівні вказівки з гендерної проблематики;
 - c. процедури надання притулку з урахуванням гендерного аспекту, в тому числі визначення статусу біженця і клопотання про міжнародний захист, відповідно до пункту 3 статті 60.
- D.** Як ви гарантуєте, що жінки, чиє прохання про надання притулку було відхилено, не повернуться до країни, де їхнє життя буде в небезпеці або де вони можуть стати об'єктами жорстокого поводження (у тому числі насильства за статевою ознакою, що прирівнюється до жорстокого поводження), відповідно до статті 61?
- E.** Будь ласка, зазначте будь-які інші заходи, вжиті стосовно захисту потерпілих жінок-мігрантів і жінок, які шукають притулку на території імміграції і правовий захист у законодавстві про біженців.

²¹ Пункт 1 статті 60 Стамбульської конвенції стосується статті 1, А (2) Конвенції ООН 1951 року про статус біженців, у якій термін «біженець» визначено як будь-яка особа, яка «через обґрунтовані побоювання стати жертвою переслідувань за ознакою расової належності, релігії, громадянства, належності до певної соціальної групи чи політичних поглядів перебуває за межами країни своєї національної належності і не в змозі користуватися захистом цієї країни або не бажає користуватися таким захистом унаслідок таких побоювань або, не маючи визначеного громадянства і перебуваючи за межами країни свого колишнього місця проживання внаслідок подібних подій, не може чи не бажає повернутися до неї через такі побоювання».

²² Див., зокрема, Керівні принципи щодо міжнародного захисту Верховного комісара ООН у справах біженців: Переслідування за ознакою статі у контексті статті 1 А (2) Конвенції 1951 року і/або Протоколу 1967 року до неї щодо статусу біженців.

Таблиця 2. Поточна підготовка

	КІЛЬКІСТЬ ПРАЦІВНИКІВ, ЯКІ ПРОХОДЯТЬ ПІДГОТОВКУ	ОВО'ЯЗКОВИЙ ХАРАКТЕР	СЕРЕДНЯ ТРИВАЛІСТЬ КУРСУ НАВЧАННЯ	ПЕРІОДЧІНІСТЬ	ДЖЕРЕЛО ФІНАНСУВАННЯ	ОРГАН, УПОВНОВАЖЕНИЙ НА ПРОВЕДЕННЯ / СЕРТИФІКАЦІЮ ПІДГОТОВКИ З ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ	ПІДГОТОВКА ПРОВІДИТЬСЯ ВІДПОВІДНО ДО ПРАВИЛ І РОБОЧОЇ ІСТРУКЦІЇ
Поліція та інші працівники правоохоронних органів							
Прокурори							
Судді							
Соціальні працівники							
Лікарі							
Молодші медичні працівники та акушерки							
Психологи, зокрема консультанти / психотерапевти							
Працівники служб імміграції / притулків							
Освітній персонал та адміністрації шкіл							
Журналісти й інші працівники ЗМІ							
Військовослужбовці чоловічої та жіночої статі							
Усі інші відповідні категорії							

